

УДК 621.3

Юлія Холод, Надія Синькевич

*Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Тернопіль,
Україна*

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ВПЛИВУ ІНФЛЯЦІЇ НА КУПІВЕЛЬНУ СПРОМОЖНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Yuliia Kholod, Nadiya Synkevych

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ternopil, Ukraine

ECONOMIK ANALYSIS OF THE IMPACT OF INFLATION ON THE PURCHASING POWER OF THE POPULATION OF UKRAINE

Інфляція – це економічний процес, що характеризується загальним зростанням цін на товари та послуги в економіці протягом певного періоду часу. Вона вимірюється у відсотках і може відображати зміни в купівельній спроможності національної валюти. Інфляція є важливим індикатором економічної стабільності та здоров'я країни, адже високі темпи інфляції можуть призвести до зниження реальних доходів населення, зростання бідності та соціальної напруженості [1]. Інфляція залишається одним із найбільших факторів, що впливають на фінансову стабільність України. Постійне зростання цін на товари та послуги призводять до суттєвого зниження купівельної спроможності, що змушує населення змінювати пріоритети та вичерпувати заощадження. Метою даної роботи є економічний аналіз взаємозв'язку між темпами інфляції та реальним змістом доходів громадян, а також оцінка наслідків цих процесів для національної економіки в цілому. Розрізняють номінальну і реальну заробітну плату: Номінальна – це сума грошей, яку отримує працівник за виконану роботу. Реальна – це кількість товарів і послуг, які можна придбати на номінальну заробітну плату. Реальна зарплата залежить від номінальної зарплати і цін на товари та послуги (тобто він індексу споживчих цін, або індексу інфляції) [2].

Купівельна спроможність – це кількість товарів і послуг, які можна купити за певну суму грошей. Вона відображає реальну цінність грошей, якщо вартість товарів і послуг зростає, то купівельна спроможність зменшується, оскільки на ту ж суму можна купити менше товарів. Індекс реальної заробітної плати – це показник, що характеризує зміну купівельної спроможності номінальної заробітної плати [2]. В Україні індекс заробітної плати у січні 2022 року склав 82,5%. Це означає, що купівельна спроможність населення зменшилась на 17,5% порівняно з попереднім роком [2].

На момент початку повномасштабного вторгнення Україна мала споживчу інфляцію на рівні 10% рік-до-року (р/р). У лютому 2021 року ціни на споживчі товари та послуги були на 10% нижчими, ніж у лютому 2022 року. Через російське вторгнення темпи зростання інфляції сягнули свого піку у жовтні 2022 року – 26,6% р/р. Причинами цього зростання сали прямі наслідки війни: порушення ланцюгів постачання, зростання виробничих витрат бізнесу, руйнування виробництв. Крім того, додатковий тиск на інфляцію також спричинив масовий друк гривні Нацбанком для покриття дефіциту бюджету: у 2022 році НБУ надрукував 400 млрд грн, на які придбав урядові військові облігації [3]. Наприкінці 2022 року і впродовж усього 2023 року темпи інфляції вдалося опанувати завдяки стабілізації економічної ситуації, грамотним діям НБУ та відмові від фінансування бюджету шляхом друку гривні. Втім, у 2024 році інфляція стала знову пришвидшуватись, досягши свого піку у травні 2025 року, а у березні 2026 року індекс інфляції склав 101,7% [2; 3]. Ціни продовжують зростати швидкими темпами. У березні 2026 року ціни зросли на 1,7% (після 1,0% у лютому). У річному вимірі інфляція пришвидшилась з 7,6% у лютому до 7,9% у березні. Інфляцію зараз розганяють передусім дорожче пальне і транспорт, а також стрибок тарифів на

електроенергію для бізнесу в січні-лютому, який вже відбивається на цінах, плюс ефект від девальвації гривні. За таких умов НБУ, швидше за все, триматиме ставку як мінімум на нинішньому рівні, щоб індекс споживчих цін не перевищив 10%/р, щоб не отримати ще сильніше прискорення інфляції восени [3]. На сьогоднішній день важко розробити довгострокові прогнози щодо інфляції для України, оскільки вона залежить від багатьох факторів, таких як: політична ситуація, світові ціни на електроносії, ціни на сільськогосподарську продукцію, монетарна політика. Проте можливо зробити короткострокові прогнози, базуючись на поданій вище інформації: на найближчі місяці, за оцінками аналітиків, інфляція в Україні може і на далі залишитись на високому рівні через зростання вартості енергоресурсів і продовольства, а також через незавершеність процесів відновлення економіки після військових дій. Залежно від зовнішньоекономічної ситуації, інфляція може коливатись в межах 10-15% [1].

За результатами проведеного дослідження можна зробити висновки, що інфляція залишається ключовим чинником для фінансової стабільності держави, оскільки вона не лише відображає зміну цін, а й безпосередньо призводить до зниження реальних доходів громадян, зростання рівня бідності та посилення соціальної напруги. Аналіз також підтвердив, що зростання вартості товарів і послуг автоматично знижує реальну цінність грошей. Основними тригерами інфляційних стрибків стали наслідки повномасштабного вторгнення: руйнування виробничих потужностей, логістичний колапс та зростання витрат бізнесу. Для пом'якшення негативного впливу інфляції на купівельну спроможність населення та забезпечення макроекономічної стабільності ми пропонуємо проводити жорстку монетарну політику. Продовжувати політику відмови від прямого друку грошей для покриття бюджетного дефіциту є критично важливим для утримання стабільності гривні та недопущення надлишкової грошової маси в обігу. Розробити механізми адаптації бізнесу до зростання цін на електроносії, оскільки стрибки тарифів на електроенергію є одними з рушіїв інфляції. Поставити в пріоритет відновлення зруйнованих виробництв та створення нових ланцюгів постачання, що дозволять наситити ринок товарами та знизити ціновий тиск, спричинений дефіцитом.

Список використаних джерел:

1. Інфляція: Вплив на купівельну спроможність населення. BeeCredit. URL: <https://beecredit.com.ua/inflyacziya-vplyv-na-kupivelnu-spromozhnist-naselennya/> (дата звернення: 29.04.2026)
2. Середня заробітна плата в Україні. Мінфін. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/salary/index/2022/> (дата звернення: 29.04.2026)
3. Самойлюк М. Трекер економіки України під час війни. URL: <https://ces.org.ua/tracker-economy-during-the-war/> (дата звернення: 29.04.2026)
4. Співак С., Королук Т., Капустяк Р., Сушинський В. Удосконалення механізму управління витратами підприємства в сучасних умовах. *Галицький економічний вісник*. 2025. Том 94. № 3. С. 49-56.
5. Носко Тетяна, Синькевич Надія . Фінансова стійкість підприємства в умовах воєнного часу: аналіз, виклики та стратегії адаптації. Розвиток соціально-економічних систем в геоекономічному просторі: збірник тез доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 15-16 травня, 2025 р.). Тернопіль, ФОП Паляниця В.А., 2025. с.97-100.
6. Синькевич Надія . Економічний аналіз структурних змін виробництва в сучасних умовах (на прикладі пивоварної промисловості). Розвиток соціально-економічних систем в геоекономічному просторі: збірник тез доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 15-16 травня, 2025 р.). Тернопіль, ФОП Паляниця В.А., 2025 , с.116-119.